

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЛЬФЕДЖІО

Спеціальність	025 Музичне мистецтво	
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	
Ступінь вищої освіти	Бакалавр	
Освітньо-професійна програма / Освітньо-наукова програма	Музикознавство та композиція	
Курс	1	
Семестр	1, 2	
Обсяг дисципліни (години / ECTS)	120 / 4	
Статус дисципліни (обов'язкова / вибіркова)	Обов'язкова	
Мова викладання	Українська	
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, по батькові	Борисенко Марія Юріївна
	Науковий ступінь, вчене/почесне звання	Кандидат мистецтвознавства, доцент
	Посада	Доцент
	Профіль викладача, e-mail	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/theory-of-music/Borysenko_2022.pdf dbor@ukr.net
Анотація	«Сольфеджіо» як базова дисципліна професійної та практичної підготовки займає особливе місце серед інших дисциплін музично-теоретичного циклу, концентруючи найважливіші фахові якості музиканта – практичні знання, навички та вміння у сфері інтонаційно-слухового сприйняття музики, як її окремих змістовних компонентів – мелодії, гармонії, метроритму, фактури, тембру тощо, так і їхньої сукупної дії, цілісного художнього результату у музичному творі. Ці процеси інтонаційно-звукового моделювання, відтворення та розпізнавання/усвідомлення музичних явищ під час сольфеджійних занять прямують до історико-стильової реценсії музичного тексту.	
Мета дисципліни	Розвиток у здобувачів ОПП «Музикознавство та композиція» комплексу музично-слухових здібностей – мислення, пам'яті, сприйняття – як невід'ємної, а тому найважливішої складової професійної музичної діяльності, що визначає її творчу генеруючу специфіку, скеровує до найвищого ступеня образно-емотивного, інтелектуального збагнення/усвідомлення музичних явищ, їхніх змісту,	

	структури, інтонаційно-звукового буття.
Програмні результати навчання	<p>ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.</p> <p>ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.</p> <p>ПРН17. Демонструвати аргументовані знання щодо особливостей музичних стилів різних епох.</p>
Загальні компетентності	<p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК12. Здатність працювати автономно.</p>
Фахові (спеціальні) компетентності	<p>СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.</p> <p>СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності теорії та практики музичного мистецтва.</p> <p>СК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення в теорії, історії та методології музичного мистецтва.</p> <p>СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.</p> <p>СК11. Здатність оперувати професійною термінологією.</p> <p>СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.</p> <p>СК17. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.</p>
Зміст навчальної дисципліни	<p><i>Тема 1.</i> Слухові вправи для інтонаційного засвоєння одно-, дво- та багатоголосся на прикладі інструктивних практикумів і художніх зразків .</p> <p><i>Тема 2.</i> Побудова та інтонування звукорядів ладів всіх видів.</p> <p><i>Тема 3.</i> Мелодика, інтерваліка та акордика діатонічних ладів. Характерні мелодико-гармонічні, інтервальні послідовності в діатонічних ладах.</p> <p><i>Тема 4.</i> Діатоніка, хроматика, енгармонізм. Хроматична гама. Хроматичні інтервали у тональній та позатональній системах.</p> <p><i>Тема 5.</i> Практичне засвоєння діатонічних і хроматичних інтервалів, акордів, їхніх послідовностей у слуховому аналізі та сольному, ансамблевому виконанні.</p> <p><i>Тема 6.</i> Альтерація акордів субдомінантової групи: побудова, види розв'язань, поширені звороти.</p> <p><i>Тема 7.</i> Альтерація акордів домінантової групи: побудова, види розв'язань, поширені звороти.</p> <p><i>Тема 8.</i> Ладо-гармонічний розвиток із використанням альтерованих акордів, місцезнаходження та роль у формі.</p> <p><i>Тема 9.</i> Відхилення та модуляції: побудова, інтонування, техніка відтворення.</p> <p><i>Тема 10.</i> Модуляційний рух у слухових вправах, диктантах і музичних прикладах для сольфеджування.</p> <p><i>Тема 11.</i> Метроритмічні труднощі в одно- та багатоголосних</p>

	<p>музичних зразках.</p> <p><i>Тема 12.</i> Різні аспекти розвитку стильового музичного слуху: монодія, поліфонія, гармонія в історичній еволюції та художній практиці.</p> <p><i>Тема 13.</i> Інтенаційні засади як комплекс виразових чинників у музичному творі: фактура, тембр, форма, жанр.</p> <p><i>Тема 13.</i> Стильові аналітико-слухові, інтонаційні і творчі практикуми. Старовинна модальність у поліфонічних творах доби Середньовіччя: на перетині форм народної та професійної творчості.</p> <p><i>Тема 14.</i> Стильові аналітико-слухові, інтонаційні і творчі практикуми. Вокальна поліфонія церковної традиції, світська вокальна та інструментальна музика XV–XVI століть у зразках композиторської творчості.</p> <p><i>Тема 15.</i> Стильові аналітико-слухові, інтонаційні і творчі практикуми. Багатоголосся поліфонічного, гомофонно-гармонічного та змішаних форм у музиці епохи Бароко.</p> <p><i>Тема 16.</i> Стильові аналітико-слухові, інтонаційні і творчі практикуми. Музика епохи Класицизму.</p> <p><i>Тема 17.</i> Стильові аналітико-слухові, інтонаційні і творчі практикуми. Музичні прийоми та принципи в музиці доби Романтизму.</p> <p><i>Тема 18.</i> Стильові аналітико-слухові, інтонаційні і творчі практикуми. «Нова музика»: від XX століття до сучасності.</p> <p><i>Тема 19.</i> Стильові аналітико-слухові, інтонаційні і творчі практикуми. Музика композиторів-нововіденців як школа виховання музичного слуху: від хроматичної тональності до атональності.</p> <p><i>Тема 20.</i> Практичне засвоєння атонального одноголосся та багатоголосся. Хроматика та енгармоніка.</p> <p><i>Тема 21.</i> Стильові аналітико-слухові, інтонаційні і творчі практикуми. Джазовий напрям в музиці: жанрово-стильові та стилістичні виміри.</p>
Види занять	Практичні, самостійна робота.
Методи навчання	Словесний метод (співбесіда, пояснювання, аналіз музичних зразків); практичний метод у поєднанні з наочним методом і відеометодом (виконання інтонаційних творчих практикумів, прослуховування/ілюстрація музичних творів, демонстрація, аналіз нотного матеріалу під час практичних, самостійних занять; використання цифрових технологій, комп'ютерних засобів навчання – мультимедійних, дистанційних); самостійна робота здобувачів вищої освіти (розв'язання завдань).
Форми та методи оцінювання	<p>Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.</p> <p>Поточний контроль (має 60 балів): усне опитування, письмові роботи, робота на практичному занятті, написання контрольної роботи.</p> <p>Підсумковий семестровий контроль (має 40 балів):</p>

	<p>диференційований залік – 1 семестр, комбінований екзамен (письмовий та усний) – 2 семестр.</p> <p>Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни й отримання за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів.</p> <p>Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.</p>
<p>Особливості та політика дисципліни</p>	<p>Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі комунікують завдяки таким засобам, як: <i>Moodle</i>, листування через <i>e-mail</i>, у чаті групи з дисципліни, посилання на <i>google-disk</i> тощо). На першому занятті з дисципліни викладач доєднує здобувачів до груп, здійснює обмін <i>e-mail</i>, надає електронні посилання на необхідні навчальні матеріали, <i>google-disk</i> тощо.</p> <p>Від студентів очікується регулярне відвідування усіх видів занять згідно з розкладом.</p> <p>Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.</p> <p>Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності (списування (в т.ч. і з використанням гаджетів) під час поточного та підсумкового контролю заборонено).</p> <p>В університеті панують взаємоповага, шанобливість, чесність.</p>
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Беліченко, Н. (2016). <i>Завдання з сольфеджіо та гармонії Слуховий та гармонічний аналіз. Ладові диктанти. Мелодії для гармонізації. Вправи на фортепіано</i>. Харків, 2016. 2. Борисенко, М. Ю. (2015). <i>Сольфеджіо на матеріалі творів композиторів Нововіденської школи. Навчальна програма спекурсу для студентів виконавсько-музикознавчого факультету вищих навчальних закладів культури і мистецтв III – IV рівнів акредитації зі спеціальності «Музичне мистецтво»</i>. Харків: Харк. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського: «С. А. М.». 3. Борисенко, М. Ю. (2010). Сучасні трансмісії музичного слуху в системі профільної освіти: уроки історії. <i>Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти</i>, 30, 380–393. Харків: «С.А.М.». 4. Кравцов, Т., Турнеєв, С. (2020). <i>Збірник музичних диктантів та мелодій для гармонізації</i>. Харків: Естет Прінт. 5. Турнеєв, С. П. (2017). <i>Музичний диктант / Методичний посібник з навчального курсу «Сольфеджіо»</i>. Харків: Водний спектр Джі-Ем-Пі. 6. Edlund, L. (o.h.). <i>Modus Novus. Studies in reading atonal melodies</i>. – Stockholm: Nordiska Musikforlaget. 7. Edlund, L. (o.h.). <i>Modus Vetus: Sight-Singing and Ear-Training in Major / Minor Tonality</i>. – Stockholm: Wilhelm Hansen.

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Гармонія», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського 30 серпня 2023 р., Протокол № 1.

